

باستان گردی در ایران

راهنمایی برای گردشگران جهان

راهنما

سارا جاوری

www.ketab.ir

نشر دادکین

سرشناسه: جاوری، سارا، ۱۳۶۳-

عنوان و نام پدیدآور: باستان‌گردی در ایران: راهنمایی برای گردشگران جهان راه‌نگاره / سارا جاوری؛ و ویراستار بنفشه محمودی.

مشخصات نشر: تهران: دادکین، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: [۱۶۰، ۱۲۰] ص.: مصور (رنگی)؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.

شابک: 978-622-98339-5-7

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: فارسی - انگلیسی.

عنوان دیگر: راهنمایی برای گردشگران جهان راه‌نگاره.

موضوع: ایران -- آثار تاریخی

Iran -- Antiquities

رده بندی کنگره: DSR۴۴

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۰۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۱۵۱۸۰

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

باستان‌گردی در ایران | سارا جاوری

ویراستار: بنفشه محمودی | صفحه‌آوا و مدیر هنری: روشن نوروزی | طرح جلد:

فاطمه رضایی | مدیر اجرایی: رضا واعظی‌زاده | چاپ یکم: ۱۴۰۰ تهران | چاپ:

شبدا | لیتوگرافی: نقش الماس | قیمت: ۹۰ هزار تومان

شابک: 978-622-98339-5-7

نشر دادکین

همه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای ناشر محفوظ است.

تهران، صندوق پستی ۳۵۶۳-۱۵۸۷۵

www.dadkinpublisher.ir

فهرست

۱۳.....	تو را ای کهن بوم و بر دوست دارم.....
۱۶.....	مقدمه
۱۹.....	چغازنبیل
۲۳.....	پرسپولیس
۲۴.....	پلکان ورودی
۲۴.....	دروازه‌ی ملل (کاخ انتظار)
۲۶.....	کاخ آپادانا
۲۷.....	کاخ G
۲۷.....	کاخ اختصاصی داریوش (تَجر)
۲۸.....	کاخ مرکزی (سه دروازه)
۲۸.....	کاخ H
۲۹.....	کاخ خشایارشا (هَدیش)
۲۹.....	دروازه‌ی نیمه تمام
۳۰.....	نالار تخت (صدستون)
۳۰.....	خزانه
۳۱.....	کاخ ملکه

۳۱.....	آرامگاه‌ها
۳۳.....	تخت سلیمان
۳۴.....	آتشکده‌ی آذرگشنسب
۳۵.....	معبد آناهیتا
۳۵.....	ایوان غربی [خسرو]
۳۶.....	کوه بلقیس
۳۶.....	زندان سلیمان
۳۸.....	ازگ بم
۴۱.....	مجموعه‌ی آثار پاسارگاد
۴۲.....	آرامگاه کوروش کبیر
۴۴.....	کاخ بارعام
۴۴.....	آرامگاه کمبوجیه (زندان سلیمان)
۴۵.....	انسان بالدار
۴۶.....	کاخ دروازه
۴۶.....	کاخ اختصاصی
۴۶.....	تل تخت
۴۸.....	مجموعه‌ی بیستون
۴۹.....	سنگ نبشته‌ی بیستون
۵۲.....	پیکره‌ی هرکول
۵۳.....	غار شکارچیان
۵۳.....	غار مَرخَل
۵۳.....	غار مَرودَر
۵۴.....	غار مرتاریک

- ۵۴ غار مرآفتاب
- ۵۴ نقش برجسته ی گودرز
- ۵۵ نقش برجسته ی مهرداد اشکانی
- ۵۶ کاخ بیستون
- ۵۶ فرهاد تراش
- ۵۷ سراب بیستون
- ۵۷ نقش برجسته ی پلاش
- ۵۷ پل خسرو
- ۵۸ نیایشگاه مادی
- ۵۸ کاروانسرای ایلخانی
- ۵۸ کتیبه ی شیخ علی رنگه
- ۵۹ کاروانسرای صفوی
- ۵۹ پل بیستون
- ۶۱ سازه های آبی شوستر
- ۶۲ سد میزان
- ۶۲ برج کلاه فرنگی
- ۶۳ نهر گرگر
- ۶۳ پل بند گرگر
- ۶۴ مجموعه ی آبشارها و آسیاب های آبی
- ۶۴ سد برج عیار یا صابی کش
- ۶۴ سد ماهی بازان (خدا آفرین)
- ۶۵ قلعه ی سلاسل
- ۶۵ نهر داریون

۶۵	پل شادروان شوشتر (بند قیصر)
۶۶	سد خاک
۶۷	پل بند لشکر
۶۷	پل شاه علی
۶۷	سد شرابدار
۶۹	شهر سوخته‌ی سیستان
۷۲	روستای میمند
۷۵	شهر باستانی شوش
۷۶	تپه‌ی آکروپل
۷۶	کاخ آبادانا
۷۸	کاخ شاوور
۷۸	شهر پانزدهم
۸۰	چشم‌انداز باستان‌شناسی فارس
۸۱	قلعه‌دختر
۸۳	سنگ‌نگاره‌ی پادشاهی اردشیر بابکان
۸۵	سنگ‌نگاره‌ی پیروزی اردشیر بر اردوان
۸۷	اردشیرخوره (شهر گور)
۸۸	منار طربال
۸۹	تخت‌نشین
۹۰	کاخ اردشیر بابکان در فیروزآباد
۹۲	شهر بیشاپور
۹۳	معبد آناهیتا
۹۳	تالار تشریفات

۹۳	 ایوان موزائیک
۹۴	 کاخ والرین (والریانوس)
۹۵	 پیکره‌ی شاپور یکم (غار شاپور)
۹۸	 کاخ ساسانی سروستان
۱۰۰	 جاذبه‌های گردشگری
۱۰۱	 جاذبه‌های دیدنی پرسپولیس و پاسارگاد
۱۰۳	 جاذبه‌های دیدنی تخت سلیمان
۱۰۵	 جاذبه‌های دیدنی ارگ بم
۱۰۷	 جاذبه‌های دیدنی شهر کرمانشاه
۱۱۱	 جاذبه‌های دیدنی شهر شوشتر
۱۱۴	 جاذبه‌های دیدنی شهر سوخته
۱۱۷	 جاذبه‌های دیدنی روستای مینند
۱۱۸	 جاذبه‌های دیدنی شهر باستانی شوش
۱۱۹	 جاذبه‌های دیدنی چشم‌انداز باستان‌شناسی فارس
۱۲۲	 صنایع دستی
۱۲۲	 احرام‌بافی
۱۲۲	 سجاده‌بافی
۱۲۳	 جاجیم‌بافی
۱۲۳	 معرق ساقه‌ی گندم
۱۲۳	 سازسازی
۱۲۳	 حکاکی روی سنگ
۱۲۴	 نقاشی روی پارچه
۱۲۴	 سوزن‌دوزی

۱۲۴	سفال‌گری
۱۲۴	خراطی
۱۲۵	جواهرسازی
۱۲۵	منبت‌کاری
۱۲۵	گلیم
۱۲۶	موج‌بافی
۱۲۶	گیوه
۱۲۶	نمدمالی
۱۲۶	سبذبافی
۱۲۷	پته‌دوزی
۱۲۷	کپوبافی
۱۲۷	حصیربافی
۱۲۷	گنّه
۱۲۸	سلسله‌ها
۱۲۸	دوران نوسنگی
۱۲۸	هندواروپاییان
۱۲۸	آریایی‌ها
۱۲۸	عیلام
۱۲۹	ماد
۱۲۹	همامنشیان
۱۲۹	سلوکیان
۱۲۹	اشکانیان
۱۳۰	ساسانیان

مقدمه

نام و پیشینه‌ی تاریخی ایران را از دو نقطه نظر می‌توان بررسی کرد:

۱- تاریخ اقوام و مردمانی که از آغاز تا کنون، در گستره‌ی جغرافیایی ایران کهن می‌زیسته‌اند؛

۲- سرزمین و محدوده‌ی جغرافیایی آن با تمدن‌های متنوع.

محدوده‌ی زمانی ایران باستان را از زمان تشکیل دولت ماد (۶۰۰ ق.م) تا پایان حکومت ساسانیان (۶۵۲ میلادی) و حمله‌ی عرب‌ها تخمین زده‌اند. مادها از تبار آریایی‌ها بودند که پس از ورود به ایران، در فلات غربی ایران ساکن شدند. قلمرو ماد از دو بخش کوچک و بزرگ تشکیل شده بود: سرزمین آذربایجان در شمال غربی فلات ایران را ماد کوچک و باقی بخش زاگرس را ماد بزرگ می‌نامیدند. مادها اولین دولت رسمی ایران را تأسیس کردند. پایتخت ماد هگمتانه (همدان امروزی) بود. دولت ماد ۱۵۰ سال بر ایران حکومت کرد و سرانجام در ۵۵۰ ق.م به دست کوروش کبیر (کوروش دوم) سرنگون شد.

کوروش کبیر، شاهنشاهی بزرگ هخامنشی را در ۵۵۰ پیش از میلاد بنا نهاد. پادشاهان سلسله‌ی هخامنشی، ۲۲۰ سال بر ایران و سرزمین‌های تحت سلطه‌ی

آن حکومت کردند. پایتخت‌های پادشاهان این سلسله، پاسارگاد، پرسپولیس، شوش و هگمتانه بود. سلسله‌ی هخامنشی در ۳۳۰ ق.م توسط اسکندر مقدونی، سردار یونانی، سرنگون شد. پس از مرگ اسکندر، سرزمین‌های فتح‌شده میان، سردارانش تقسیم شد و ایران به سلوکوس اول رسید. پایتخت حکومت سلوکیان، شهر سلوکیه بود. اسکندر و سلوکیان در حدود صد سال بر ایران حکمرانی کردند.

پارت‌ها که از ساتراپ‌نشین‌های هخامنشی بودند، در ۲۵۰ ق.م، سلوکیان را شکست دادند. آن‌ها نام سلسله‌ی خود را اشکانیان گذاشتند که برگرفته از نام اشک، نخستین پادشاه این سلسله بود. اشکانیان شهرهای صددروازه، تیسفون، هگمتانه، شوش، نسا و ارشاک را به عنوان پایتخت‌های پادشاهی خود برگزیدند و تا سال ۲۲۴ میلادی، بر ایران حکومت کردند. سلسله‌ی اشکانی، توسط اردشیر اول ساسانی منقرض شد و ساسانیان از ۲۲۴ تا ۶۵۱ میلادی، بر ایران حکمرانی کردند. شهرهای گور، بیشاپور و تیسفون از پایتخت‌های این سلسله بودند. دولت ساسانی، آخرین سلسله‌ی پادشاهی ایران باستان بود که توسط عرب‌ها منهدم شد.

ایران، کشور جاویدانمان، به خاطر قدمت و تاریخ کهن خود، دارای مکان‌ها، بناهای تاریخی و میراث فرهنگی عظیمی است که سرتاسر ایران را فرا گرفته‌اند و در هر گوشه‌ای از سرزمینمان، مانند نگینی بر بلندای آسمان تاریخی آن می‌درخشند. این بناهای تاریخی به گونه‌ای هستند که ایران، در فهرست کمیته‌ی میراث جهانی یونسکو با ۲۴ اثر تاریخی، رتبه‌ی دهم را به خود اختصاص داده است. کتاب «باستان‌گردی در ایران»، گذری بر مکان‌های

تاریخی و باستانی ثبت‌شده‌ی ایران در سازمان یونسکو دارد. بناهای باستانی ثبت یونسکو، شامل یازده مجموعه هستند که به ترتیب زمان ثبت عبارتند از: چغازنبیل، مجموعه‌ی پرسپولیس (تخت جمشید)، تخت سلیمان، ارگ بم، مجموعه‌ی پاسارگاد، مجموعه‌ی بیستون، سازه‌های آبی شوشتر، شهر سوخته‌ی سیستان، روستای باستانی میمند، شهر باستانی شوش و چشم‌انداز باستان‌شناسی ساسانی منطقه‌ی فارس.